

تأثیر زن بر بعد عاطفی خانواده با توجه به بیانات مقام معظم رهبری

کوثر شاملی سندی^۱

چکیده:

در پژوهش حاضر به بررسی تأثیر زن بر بعد عاطفی خانواده با توجه به بیانات مقام معظم رهبری پرداخته شد. هدف از پژوهش حاضر بررسی تأثیر زن بر بعد عاطفی خانواده از دیدگاه رهبر فرزانه است. اهمیت این موضوع در بررسی چگونگی پیشرفت و استحکام خانواده با توجه به تأثیر زن از نظر عاطفی ارائه می‌گردد. در این راستا نوشتار حاضر درصدد پاسخ به این پرسش است که تأثیر زن بر بعد عاطفی خانواده و به عنوان عنصر اصلی در خانه بر اساس بیانات مقام معظم رهبری چیست؟ مقام معظم رهبری مهمترین تأثیر عاطفی زن در خانه را، تقویت روحی شوهر تربیت فرزندان می‌دانند، به طوری که باید دیگر فعالیت های زن با اولویت دهی به نقش زن در خانواده تنظیم گردد. ایشان رشد عاطفی و عقلی زن را، مهم می‌دانند زیرا از یک سو، او را در اجرای صحیح مسئولیتش در خانواده یاری می‌رساند و از سوی دیگر موجب شکوفایی استعدادهای واقعی زنان خواهد شد و از سوی دیگر حضور کیفی زنان در خانواده را، حیاتی‌تر از حضور کمی آنان در خانه می‌دانند. ایشان تأثیر عاطفی همسری و مادری را فوق العاده مهم توصیف و خاطرنشان کردند: «همسر خوب می‌تواند مرد را در جامعه به عنصری مفید و موثر تبدیل کند.» رویکرد مقام معظم رهبری درباره تأثیر زن بر بعد عاطفی خانواده یک رویکرد تمدنی است و نگاه جاهلی و سنتی که زنان را محبوس در خانه می‌کند یا نگاه جاهلی که زنان را رها از قید و بند می‌کند، نمی‌پذیرد. از این نوشتار به این نتیجه می‌رسیم که یک زن با عطف، ایمان و صبر و بصیرت و همت بلند خود برای تعالی خانواده تلاش می‌کند و پیش می‌رود و به هدف اصلی خود که استحکام و کارآمدی خانواده است می‌رسد

^۱ طلبه حوزه ریحانه النبی علیه السلام - ملارد

اما با بی‌توجهی به این اصل خانواده خود را نابود می‌کند. این پژوهش به روش نقلی و توصیفی نگاشته شده است و از جمله مطالعات کتابخانه‌ای است.

کلید واژگان: بعد عاطفی، تاثیر، خانواده، زن، مقام معظم رهبری

مقدمه:

یکی از اولویت‌ها و مهم‌ترین نقش زن در خانواده مسئولیت خانه‌داری او است زن به عنوان نقش محوری در کانون خانواده و تربیت فرزندان بسیار موثر است. محبت و توجه زن در خانواده موجب تحکیم روابط زوجین و والدین و فرزندان می‌شود و خانواده را در مسیر رشد و تعالی یاری می‌دهد. مقام معظم رهبری با عنایتی که به مباحث زنان از دیرباز داشتند تاثیر عطوفت زن را در خانواده به حدی بالا می‌دانند که باعث تامین نیازهای عاطفی و کسب آرامش برای همسر و فرزندان در خانواده است. همچنین زن پرهیزگار و با معنویت خانواده خود را از نظر معنوی سطح بالایی از معنویت می‌رساند مهم‌ترین اهدافی که خانواده با عطوفت زنان به آن می‌رسد حفظ بنیان خانواده و استحکام در نظام خانواده است و زن به آرامش و مهربانی خود موجب سلامت روح و فکر در خانواده خود می‌شود و منجر به تربیت کامل و سالم افراد در خانواده و تشکیل این خانواده سالم و کامل منجر به تشکیل جامعه‌ای سالم می‌شود و اگر زن آرامش را از خانه بگیرد و به این مهم نپردازد خانواده را ویران می‌کند و خانواده‌ای که از لحاظ عاطفی و معنوی سست شود به هیچ یک از اهداف خود دست پیدا نمی‌کند. موضوع مطرح شده همان بعد عاطفی زنان و تاثیر آن در خانواده است در راستای این موضوع پژوهش‌های مختلفی انجام شده است برای مثال: شهید مطهری کتابی تحت عنوان (نظام حقوق زن در اسلام) که از لحاظ حقوق زنان بوده است همچنین شهید مطهری کتاب دیگر به نام (بررسی مقام زن) که به مقام زن به طور کلی پرداخته است اما در نوشته حاضر به تاثیر زن از نظر عاطفی در خانواده تامین نیازها و اهداف زن در خانواده پرداخته خواهد شد.

۱. مفهوم شناسی:

اصولاً در هر پژوهشی بسته به عنوان و موضوع آن واژه‌ها و اصطلاحاتی وجود دارد که لازم است قبل از تبیین موضوع تعریف شود تا هم ابهامات احتمالی موجود در متن برطرف شود و هم گستره موضوع مشخص شود به همین منظور در این مقاله هم ابتدا به تعریف اصطلاحات عنوان و سپس به برخی مفاهیم مرتبط به بحث پرداخته شده است.

۱-۱-معنای خانواده:

برای خانواده معنای لغوی و اصطلاحی تعریف شده است که به آن می پردازیم.

۱-۱-۱-معنای لغوی خانواده:

خانواده از نظر لغوی به معنای: خاندان اهل خانه، اهل بیت، فرزند، فامیل.^۱

۱-۱-۲-معنای اصطلاحی خانواده:

خانواده از نظر اصطلاحی نهادی است که بر پایه ازدواج مرد و زن شکل می گیرد و با تولید مثل، توسعه می یابد. این نهاد، اساس سازندگی شخصیت انسان و مهم ترین عامل تکامل جامعه بشر است و از این رو، اسلام که برنامه تکامل انسان است برای تاسیس و تحکیم این حادثه سرنوشت ساز و پیشگیری از فروپاشی آن، رهنمودهای بسیار مهمی ارائه کرده است.^۲

۱-۲-معنای عاطفه:

برای عاطفه معنای لغوی و اصطلاحی بیان شده است که به آن می پردازیم.

^۱حسن، عمید، فرهنگ عمید، ص ۴۲۳

^۲محمد، محمدی ری شهری، تحکیم خانواده از نگاه قرآن و حدیث، ص ۱۱

۱-۲-۱ معنای لغوی عاطفه:

عاطفی، شفقت، مهر، علاقه، خویشی و قرابت است.^۱

۱-۲-۲ معنای اصطلاحی عاطفه:

عاطفه انجذابی است نفسانی که یک انسان، نسبت به انسانی دیگر، در خود احساس می‌کند و می‌توان آن را به رابطه بین آهن و آهن ربا تشبیه نمود. انسان در چنین حالتی احساس می‌کند که به طرف انسان دیگری که مورد عاطفه اوست کشیده می‌شود.^۲

۲. تأثیر عطوفت زن در خانواده:

تأثیراتی که زن با مهر و عطوفت خود در خانواده و پر شدن خلاها و رفع مشکلات دارد را به طور مختصر شرح می‌دهیم.

۲-۱ تأمین نیاز روحی و آرامش:

کانون خانواده، جایی است که عواطف و احساسات باید در آنجا رشد و بالندگی پیدا کند، بچه‌ها محبت و نوازش ببینند، شوهر که مرد است و طبیعت مرد، طبیعت خام تری نسبت به زن است و در میدان خاصی شکننده‌تر است و مرهم زخم او، فقط و فقط نوازش همسر است حتی نه نوازش مادر، برای یک مرد بزرگ، این همسر کاری می‌کند که مادر برای یک بچه کوچک آن کار را می‌کند؛ و زنان دقیق و ظریف، به این نکته آشنا هستند. اگر این احساسات و این عواطف محتاج وجود یک محور اصلی در خانه که آن، خانم و

^۱ حسن، عمید، فرهنگ عمید، ص ۶۷۲

^۲ محمد تقی مصباح یزدی، اخلاق در قرآن، ج ۲، ص ۲۱۶

کدبانوی خانه است نباشد خانواده یک شکل بدون معنا خواهد بود.^۱ شوهر وقتی شب می‌آید خانه خسته است یا ظهر می‌آید خسته است، دیگر شما خستگی‌ات را بر رخ او نکش. آن آسایش توی خانه است، میدان مبارزه اجتماعی که همه جور تلاش و زحمت برای شوهر برای مرد، یعنی توی میدان مبارزه هست وقتی که تو این میدان خسته می‌شود آسایش او کجاست؟ تو خانه، پهلوی زنش، تو محیط خانوادگی، در آغوش مهر و محبت آنها این روی خوش را، این تبسم همیشگی را از همسران دریغ نکنید ملاحظه کنید، رعایت کنید. مبدا بگویید چرا کم است، چرا نداریم، چرا نمی‌خریم، چرا بی‌عرضه‌ای؟ این حرفا را ننزید، هرچه می‌توانید سعی کنید که با قناعت، با ملاحظه، با رعایت یکدیگر زندگی را خوش بگذرانید.^۲ آن آدمی که در محیط جامع دارد کار می‌کند، زحمت می‌کشد، تلاش می‌کند، مبارزه می‌کند، بدی‌ها، خوبی‌ها، ناخوشایندی‌ها، ناجوری‌ها، این‌ها را می‌بیند. این احتیاج دارد به یک محلی که انسان وارد آن محل که شد، یکسره برایش آسایش و ملایمت باشد. از آن فشار کار خارج شود و آن محیط خانه است. لذاست که محیط خانه را بایستی جوری بکنند که صمیمیت همراه باشد، اینجاست که نقش زن‌ها معلوم می‌شود. آن کسی که می‌تواند محیط خانه را با صمیمیت، با محبت، با لطافت بسازد، به طوری که مثل یک استخر آبی باشد که انسان وقتی خسته شد، وقتی تنش کثیف شد، وارد آن استخر آب که شد خستگی‌اش برطرف می‌شود، به نشاط می‌آید، سر حال می‌شود، چرک بدنش پاک می‌شود، همین جور محیط خانه برای انسانی که از گرد و غبار فعالیت‌های اجتماعی دارد می‌آید تو، مثل همان استخر، خنک کننده، راحت کننده، آرامش بخش باشد، این کار را زن می‌تواند بکند. اگر چنانچه زن در محیط خانه، دل به خانه بدهد، اینجوری خواهد شد؛ لذاست در قرآن می‌گوید: «و جعل منها زوجها لیسکن الیها»^۳ همسر آدمی را خدا از جنس خود او می‌آفریند تا بتواند در کنار او آرامش پیدا کند، سکونت پیدا کند. آن آرامشی را که شوهر پهلوی زن، پهلوی

^۱ دیدار با اعضای شورای فرهنگی-اجتماعی زنان (۱۳۷۰/۱۰/۰۴)

^۲ مراسم اجرای صیغه عقد (۱۳۶۴/۰۷/۰۲)

^۳ سوره اعراف، آیه ۱۸۹

بزرگ کرد، برای آنها آذوقه‌های فرهنگی - قصص، احکام، حکایت‌های قرآنی، ماجراهای آموزنده - فراهم کرد و در هر فرصتی به فرزندان خود مثل غذای جسمانی چشاند، نسل‌ها در آن جامعه، بالنده و رشید خواهند شد. این، هنر زن است و منافاتی هم با درس خواندن و درس گفتن و کار کردن و ورود در سیاست و امثال این‌ها ندارد. در صدر اسلام، زن در میدان جنگ، علاوه بر بستن زخم مجروحان - که این کار بیشتر بر عهده زنان بود - حتی گاهی با نقاب، ر میدان جنگ و رزم‌های دشوار آن روز، شمشیر هم می‌زد. در عین حال در داخل خانه، فرزندان خود را هم در آغوش می‌گرفت، تربیت اسلامی هم می‌کرد، حجاب خود را هم حفظ می‌کرد؛ چون این‌ها منافاتی با هم ندارد. اگر کسی درست توجه بکند، خواهد دید که منافاتی ندارد. بعضی افراط می‌کنند، بعضی تفریط می‌کنند، بعضی می‌گویند چون فعالیت اجتماعی اجازه نمی‌دهد به خانه و شوهر و فرزند برسیم، پس فعالیت اجتماعی نباید بکنیم. بعضی می‌گویند چون خانه و شوهر و فرزند، اجازه نمی‌دهد فعالیت اجتماعی بکنیم، پس شوهر و فرزندان را باید رها کنیم. هر دو غلط است. نه این را به خاطر آن، نه آن را به خاطر این، نباید از دست داد.^۱ در دوران مبارزات سد رژیم طاغوت در ایران، خیلی‌ها در میدان مبارزه بودند، ولی زنان آنها نگذاشتند که آنها مبارزه را ادامه بدهند؛ به خاطر اینکه طاقت نداشتند سختی‌های مبارزه را تحمل کنند، گذشت هم نداشتند. خیلی‌ها هم به عکس شوهران خود را به ایستادگی در راه مبارزه تشویق می‌کردند، آنها را کمک می‌کردند و برای آنها تقویت پشتیبانی روحی می‌آفریدند. مادران در دوران انقلاب و در جنگ تحمیلی، فرزندان خود را به سربازان جانباز و شجاع در راه اسلام و مسلمین تبدیل کردند، و همسران در دوران انقلاب و دوران جنگ تحمیلی، شوهران خود را به انسان‌های مقاوم و مستحکم مبدل ساختند. این است نقش و تاثیر زن بر روی فرزند و شوهر. این، نقشی است که زن می‌تواند در داخل خانواده ایفا کند و جزو بزرگترین نقش‌هاست و به نظر من از همه کارهای زن مهم تر، همین کار است. از همه کارهای زن مهم تر، تربیت فرزندان و تقویت روحی شوهران برای ورود در میدان‌های

^۱سید علی، خامنه ای، زن ریحانه آفرینش، ص ۸۷

بزرگ است. و خدا را شکر می‌کنیم که زن ایرانی و مسلمان، در این میدان هم بیشترین هنر را نشان داده است.^۱

نتیجه:

مسئله مادری، همسری و مهر و عطوفت زنان در خانواده بسیار اساسی و حیاتی است. زنان اگر متخصص پزشکی بشوند، ولی زن خانه نباشند، ناقص هستند، رکنیت اساسی در خانواده برای زنان تربیت فرزندان و هدایت و تقویت روحی شوهر است که باعث رشد و بالندگی آنها می‌شود. خانه داری و اداره کردن همسر و فرزندان، طبیعی‌ترین و خطرترین کار برای زنان است، اما این امر هرگونه توانایی زنان را در میدان‌های علمی و معنوی نفی نمی‌کند آنهايي که زن و مادر خانه هستند، تکلیفی دارند. خانه را زنان اداره می‌کنند و این یک وظیفه است و از دست غیر از زن هم بر نمی‌آید. خانه که زن اداره کنند و مدیر داخلی آن نباشند این خانه بی سامان است. اگر بناست خانه به سامان برسد، اگر بناست کانون خانواده گرم باشد، گرم کننده آن محبت و لطافت زن است. هر کاری، هر حرکتی، هر فعالیتی با توجه به این باید برنامه‌ریزی بشود. افراد در خانه بی‌مهري نبینند دچار خلا و مشکلات جسمانی و روانی نمی‌شوند و یک خانواده سالم یک جامعه سالم را تشکیل می‌دهد. با توجه به مطالبی که ارائه شد می‌توان گفت: با توجه به آن محبتی که زن در خانه از خود بروز می‌دهد افراد را به آرامش جسمی، روحی و روانی می‌رساند و با مهرورزی مانند خورشیدی در خانه تمام افراد را تحت تاثیر نورانیت و معنویت قرار می‌دهد و او با ایثار و دلسوزی خود حافظ سلامت همه جانبه از عزیزان خود است و با تدبیر و درایت خود به تربیت در خانه می‌پردازد.

فهرست منابع

*قرآن

^۱ سید علی، خامنه‌ای، زن ریحانه آفرینش، ص ۸۸

۱. بابکی پور فرد، امیرحسین، **آینه زندگی**، ناشر کتاب طه، چاپ سپهر
 ۲. خامنه‌ای، سید علی، **زن و خانواده**، انتشارات انقلاب اسلامی، موسسه پژوهش و فرهنگی اسلامی، چاپ یازدهم، پاییز ۱۴۰۱
 ۳. خامنه‌ای، سید علی، **زن از دیدگاه مقام معظم رهبری**، دفتر مقام معظم رهبری، مدیریت ویژه نشر آثار، انتشارات بی طرفان، چاپ هشتم، ۱۳۸۵
 ۴. خامنه‌ای، سید علی، **زن ریحانه آفرینش**، دفتر انتشارات آثار مقام معظم رهبری، دارالهدی، قم، چاپ ظهور، چاپ دوم، ۱۳۸۵
 ۵. عمید، حسن، **فرهنگ عمید**، نشر امیرکبیر، چاپ ششم، ۱۳۷۵
 ۶. مصباح یزدی، محمد تقی، **اخلاق در قرآن**، قم، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۷۸
 ۷. محمدی ری شهری، محمد، **تحکیم خانواده از نگاه قرآن حدیث**، عربی فارسی ترجمه حمیدرضا شیخی، قم، نشر دارالحدیث، ۱۳۸۷
- بیانات:

۱. دیدار با اعضای شورای فرهنگی اجتماعی زنان ۴ / ۱۰ / ۱۳۷۰
۲. دیدار خانواده‌های برادران حفاظت ۲۱ / ۷ / ۱۳۷۷
۳. دیدار بانوان هرمزگان ۲۹ / ۱۱ / ۳۷۶
۴. دیده اقشار مختلف مردم ۲۵ / ۳ / ۱۳۸۴
۵. دیدار خانواده‌های پرسنل سپاه ولی امر ۲۷ / ۰۷ / ۱۳۸۰

۶. دیدار گروه کثیری از نخبگان ۱۳۸۶ / ۴ / ۱۳

۷. دیدار جمعی از مداحان ۱۳۹۲ / ۲ / ۱۱

۸. دیدار جمعی از بانوان فرهیخته حوزوی و دانشگاهی ۱۳۹۲ / ۲ / ۲۱

۹. سخنرانی در جمع زنان خوزستان ۱۳۷۵ / ۱۲ / ۲۰

۱۰. مراسم اجرای صیغه عقد ۱۳۶۴ / ۷ / ۱۲

۱۱. مراسم اجرای صیغه عقد ۱۳۷۵ / ۲ / ۱۰

۱۲. مراسم اجرای صیغه عقد ۱۳۶۲ / ۲ / ۵

۱۳. مراسم اجرای صیغه عقد ۱۳۷۹ / ۱۲ / ۲۱

۱۴. مراسم اجرای صیغه عقد ۱۳۶۲ / ۱۲ / ۵

۱۵. مصاحبه با سردبیران مجلات وزارت ارشاد ۱۳۶۰ / ۱۲ / ۴

۱۶. مراسم اجرای صیغه عقد ۱۳۸۱ / ۷ / ۱۱

۱۷. مراسم اجرای صیغه عقد ۱۳۷۴ / ۵ / ۱۸

۱۸. مراسم اجرای صیغه عقد ۱۳۷۶ / ۲ / ۱۸

۱۹. مصاحبه با سردبیران مجلات وزارت ارشاد ۱۳۶۰ / ۱۲ / ۴

